

Bedömargruppens yttrande över utvärdering av konstnärlig kandidatexamen i grafisk design

Bedömargruppens uppdrag

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har gett oss i uppdrag att granska utbildningar som leder till konstnärlig kandidatexamen i grafisk design vid Luleå tekniska universitet. I bilaga 1 framgår våra bedömningar med vidhängande motiveringar och ett förslag till samlat omdöme för den granskade utbildningen.

Härmed överlämnar vi vårt yttrande till UKÄ.

Bedömargruppens sammansättning

I bedömargruppen ingick följande ledamöter:

- Senior professor Lars Hallnäs, Högskolan i Borås (Ordförande och ämnessakkunnig)
- Lektor Åsa Harvard Maare, Malmö universitet (ämnessakkunnig)
- Lektor Samira Boubana, Beckmans Designhögskola (ämnessakkunnig och arbetslivsföreträdare)
- Doktorand Maryam Fanni, Göteborgs universitet (studentrepresentant)

Se bilaga 2 för bedömargruppens jävsförhållanden.

Bedömargruppens arbete

Utvärderingen har utgått ifrån de krav som ställs i högskolelagen (1992:1434) och högskoleförordningen (1993:100). Underlag för bedömningen har utgjorts av lärosätenas självvärdering inklusive bilagor som utarbetats utifrån *Vägledning för utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå* samt intervjuer med företrädare för den granskade utbildningen och studenter. Underlagen redovisas i bilaga 3.

Bedömningsprocessen

Utvärderingen av utbildningen som leder till konstnärlig kandidatexamen har genomförts under 2021. I utvärderingen har bedömare diskuterat och prövat innehållet mot utbildningen som helhet.

Utifrån underlagen har vi gjort en bedömning av utbildningarnas kvalitet utifrån nedanstående bedömningsområden.

- Förutsättningar

- Utformning, genomförande och resultat
- Studentperspektiv
- Arbetsliv och samverkan

Varje bedömningsområde innehåller bedömningsgrunder. Förutsättningar innehåller bedömningsgrunderna personal och utbildningsmiljö. Bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat består av fyra examensmål som valts ut av UKÄ samt bedömningsgrunderna jämställdhet, uppföljning, åtgärder och återkoppling och att lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad tid. Bedömningsområdena studentperspektiv och arbetsliv och samverkan innehåller en bedömningsgrund vardera som heter samma sak som bedömningsområdet.

Utbildningen har därmed prövats mot dessa Förutsättningar (personal och utbildningsmiljö), fyra examensmål, jämställdhet, kvalitetssäkring, studentperspektiv samt arbetsliv och samverkan.

Bedömargruppens preliminära yttrande har skickats till lärosätet på delning för att påpeka eventuella sakfel. Delningstiden var tre veckor. Lärosätets svar framgår av bilaga 4. Vi har tagit del av lärosätets svar, och i de fall där vi gjort bedömningen att det varit relevant har ändringar gjorts i yttrandena.

För bedömargruppen

Lars Hallnäs

Bilaga 1

Bedömargruppens motiveringar

Luleå tekniska universitet

Lärosäte	Huvudområde/examen	ID-nr
Luleå tekniska universitet	Konstnärlig kandidatutbildning i grafisk design - konstnärlig kandidat	A-2020-12- 5025
<p>Bedömningsområde: Förutsättningar</p> <p>Bedömningsgrund: Personal</p> <p>Bedömning med motivering: Tillfredställande</p> <p><i>Antalet lärare och deras sammantagna konstnärliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.</i></p> <p>Bedömargruppen anser att personalsituationen är tillfredställande på en övergripande nivå, både när det gäller kompetens och arbetstid i utbildningen. Men bedömargruppen anser att det finns utvecklingsområden. Lärarlaget består av fyra lärare som är doktorer eller professorer, två lektorer på konstnärlig grund, fyra adjunkter på konstnärlig grund samt fyra doktorander och fyra externa lärare. Bedömargruppen anser att den sammanlagda arbetstiden i utbildningen är tillfredställande och att ett gott exempel är att fyra doktorander ingår i lärarlaget, eftersom detta stärker kompetensutvecklingen. Av självvärderingen framgår också att lärosätet planerar för adjunkters kompetensutveckling mot lektorsmeritering, vilket bedömargruppen ser positivt på.</p> <p>Bedömargruppen anser att antalet lärare med högre akademisk kompetens inom området är bristfällig. Av lärartabellen framgår att av de fyra seniora lärarna arbetar två bara 10 procent respektive 13 procent i utbildningen. Det framgår också att lärarna generellt har lite tid för forskning. Med undantag av doktoranderna inom grafisk design är det bara två professorer och en adjunkt som har viss tid avsatt för forskning och kompetensutveckling, samtidigt som de har relativt lite tid för undervisning på programmet. Bedömargruppen anser att detta skapar viss obalans mellan forskning och undervisning i lärarlaget. För att skapa en hållbar utveckling av utbildningen bör lärarna med högre akademisk kompetens få mer tid för både utbildning och forskning.</p> <p>Av självvärderingen framgår att det finns tillfredställande professionsrelaterad kompetens i lärarlaget. Det framgår också att utbildningen samverkar med flera av de design- och kommunikationsbyråer som finns i regionen, vilket enligt bedömargruppen ytterligare stärker utbildningens professionsrelaterade bas.</p> <p>Av självvärderingen framgår att alla lärare har genomgått högskolepedagogisk utbildning om minst 7,5 högskolepoäng. Intervjuerna visade också att det i lärarlaget pågår en levande diskussion kring pedagogiska frågeställningar, och då alldeles speciellt i relation till konstnärlig utbildning. Bedömargruppen ser positivt på att utbildningen på detta sätt har stöd i ett aktivt pedagogiskt utvecklingsarbete.</p>		

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00575-20**Bedömningsområde: Förutsättningar****Bedömningsgrund: Utbildningsmiljö****Bedömning med motivering: Tillfredställande**

Det finns en för utbildningen konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Bedömargruppen anser att utbildningsmiljön är tillfredställande. Intervjuerna visade att utbildningen drivs av engagerade lärare och att både lärarna och ledningen arbetar målmedvetet för att utveckla utbildningsmiljön, bland annat genom veckovisa ämnesseminarier och terminsvis återkommande längre ämnesseminarier.

Av intervjuerna framgick det enligt bedömargruppen att tillgången till designstudior, verkstäder och nödvändig utrustning är god och att utbildningsmiljön i bredare mening är integrerad med miljön för teknisk design. Bedömargruppen ser positivt på det eftersom det stärker utbildningens grund i allmänt designkunnande. Campusmiljön beskrivs under intervjuerna som mycket livfull och stimulerande, genom olika kåraktiviteter, en egen programförening, samt närhet till lärarna, vilket bedömargruppen menar bidrar till en positiv utbildningsmiljö.

Den konstnärliga forskningen vid utbildningen är enligt bedömargruppen ett utvecklingsområde, och vilar i stort på de fyra doktoranderna och deras handledare. Bedömargruppen anser att lärosätets satsning på doktorander inom området är positivt för utbildningsmiljön eftersom undervisande doktorander stärker banden mellan forskning och utbildning. Det framgick också av intervjuerna att detta fungerar väl i utbildningen. Det framgår av både självvärderingen och intervjuerna att lärosätet är medvetet om problemet.

Bedömargruppen ser positivt på det långsiktiga arbete som nu bedrivs vid lärosätet för att stärka miljön konstnärligt med ett tydligare fokus på konstnärlig forskning. Av intervjuerna framgick också att det konstnärliga området är ett prioriterat område på lärosätet.

Bedömargruppen ser positivt på den organisationsutveckling som pågår, där all konstnärlig utbildningsverksamhet samlas under samma institution och därmed får möjlighet till en mer systematisk samverkan i olika former. Arbetet har försenats på grund av den pågående pandemin, men bedömargruppen uppmuntrar lärosätet att fortsätta med arbetet.

Utbildningen delar miljö med området teknisk design men av intervjuerna framgick det att lärosätet diskuterar en framtida utveckling av den konstnärliga miljön där även utbildning på avancerad nivå och forskarnivå kan ingå. Det utvecklingsarbetet ser bedömargruppen positivt på och anser att det är en viktig utveckling av utbildningsmiljön.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Förutsättningar**Bedömning med motivering: Tillfredställande**

Bedömargruppen anser att personalsituationen är tillfredställande på övergripande nivå, både när det gäller kompetens och arbetstid i utbildningen. För en hållbar utveckling av utbildningen bör dock lärarna med en högre akademisk kompetens få mer tid för både utbildning och forskning. Bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde.

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00575-20

Enligt bedömargruppen är det tydligt att utbildningen drivs av engagerade lärare och att både lärarna och ledningen arbetar målmedvetet för att utveckla utbildningsmiljön, samt att utbildningsmiljön är god när det gäller tillgång till designstudior, verkstäder och nödvändig utrustning. Det framgår också att utbildningsmiljön i bredare mening är integrerad med miljön för teknisk design, vilket är positivt. Campusmiljön beskrivs som mycket livfull och stimulerande, vilket naturligtvis också bidrar till en positiv utbildningsmiljö.

Den organisationsutveckling som lärosätet genomför, där all konstnärlig utbildningsverksamhet samlas under samma institution, ger möjlighet till systematisk samverkan i olika former inom det konstnärliga området. Bedömargruppen anser att detta stärker förutsättningarna för Grafisk Design som ett utbildningsprogram på konstnärliga grund.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Bedömningsgrund: Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen kunskap och förståelse****Bedömning med motivering: Tillfredställande**

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas visa kunskap och förståelse inom det huvudsakliga området (huvudområdet) för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets praktiska och teoretiska grund, kunskap om och erfarenhet av metod och processer samt fördjupning inom området.

Bedömargruppen anser att lärosätet säkerställer att studenterna har möjlighet att nå examensmålet på ett tillfredsställande sätt. Huvudområdet grafisk design refererar till praktikbaserad designforskning, "utforskande genom praktisk gestaltning", med underbyggnad i en rad vetenskapliga ämnen, som färgteori, perception och professionella kompetensområden. Den pedagogiska grundsynen, som kommer till uttryck i självvärderingen, intervjuerna och de självständiga arbetena, är att konst och vetenskap är tätt relaterade. Det kommer också till uttryck i styrdokument och kursguider. Studenternas kunskaper säkerställs genom en kombination av examinationsmetoder, till exempel gestaltande projekt med muntliga och skriftliga redovisningar, skriftliga uppgifter samt seminarier.

Under intervjuerna framkom en pedagogisk medvetenhet och att lärare och ledning för ett löpande samtal om pedagogiska frågor. Det kommer till uttryck bland annat i att lärosätet använder *workbook*-metoden som verktyg för reflektion, och på så sätt ger studenterna en verktygslåda av designmetoder, samt i arbetet med att strukturera hur lärandemålen uppnås med hjälp av *SOLO-taxonomin*. En utmaning som lärosätet tar upp i självvärderingen är att nya lärare inte alltid är insatta i det pedagogiska ramverket och *SOLO-taxonomin*. Ett utvecklingsområde är enligt bedömargruppen att utveckla tillämpnings sätt för *SOLO-taxonomin* som passar för utbildning på konstnärlig grund. Behovet av detta visar sig i synnerhet på de högre nivåerna av komplexitet, där det finns en risk i att detaljeringsgraden i *SOLO-taxonomin* blir alltför styrande. Därför är det viktigt att hitta former att tillämpa *SOLO-taxonomin* som understödjer studenternas behov av att experimentera, leka och hitta sin egen röst.

Bedömargruppen anser att hur normkritik arbetas in kurserna är ett gott exempel på nyskapande utveckling inom ämnet grafisk design, i linje med den integrerade synen på konstnärligt utforskande och vetenskaplig grund. Det bidrar till att studenterna når examensmålen inom områdets teoretiska och praktiska grund, metod och process. Däremot undrar bedömargruppen om normkritik blir så centralt att begreppet riskerar att överskugga andra perspektiv som är relevanta för grafisk design.

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00575-20

Sammantaget finner bedömargruppen att utbildningen har en hög ambitionsnivå och att de strategiska ställningstaganden som görs om metod, designprocess och kritiskt perspektiv på sikt kan vara intressanta att ta del av för andra lärosätens utbildningar i grafisk design.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Bedömningsgrund: Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen färdighet och förmåga****Bedömning med motivering: Tillfredställande**

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att när examen utfärdas visar förmåga att inom huvudområdet för utbildningen självständigt skapa, förverkliga och uttrycka egna idéer, identifiera, formulera och lösa konstnärliga och gestaltningsmässiga problem samt genomföra konstnärliga uppgifter inom givna tidsramar.

Sammantaget menar bedömargruppen att studenterna får goda möjligheter att utveckla sin gestaltande förmåga genom kurser, tillgång till lokaler, utrustning och tekniskt stöd.

Bedömargruppen anser att självvärderingen och intervjuerna visar på en genomtänkt och tydlig progression mellan kurserna. I självvärderingen beskriver lärosätet hur den första årskursen ger studenterna tillfälle att lära sig arbeta med olika konstnärliga medier och tekniker. De metoder och processer som introduceras under första året ska studenterna tillämpa mer självständigt under det andra årets kurser. De uppgifter som studenterna ska lösa innefattar många olika delmoment, vilket syftar till att träna studenterna inför det självständiga arbetet.

De självständiga arbetena är exempel på hur studenterna utvecklar en plan för sitt projekt, och identifierar vilka tekniker och metoder de behöver använda för att genomföra det. Examensmålet examineras både genom den designade artefakten och genom redogörelsen för designprocessen.

Bedömargruppen vill lyfta fram det positiva i studenternas täta informella samarbete med både medstudent och lärare. Detta är en viktig förutsättning för att studenterna ska kunna uppleva att de har stöd i att ta risker och pröva nya vägar i utarbetande av sina projekt. Det är positivt att de gestaltande arbetena ställs ut som del i kursen självständigt arbete. Bedömargruppen menar dock att det finns potential för att engagera yngre årskurser mer aktivt i de självständiga arbetena.

Ett utvecklingsområde som bedömargruppen har identifierat är behovet av att ge studenterna bättre stöd i att kreativt vidareutveckla, anpassa och välja metoder för sina projekt. I flera av de självständiga arbetenasom bedömargruppen har tagit del av framstår metodavsnittet som statiskt. Bedömargruppen anser att utbildningen bör möjliggöra för användandet av modeller för att arbeta med metoder mer dynamiskt, och få stöd att forma dem efter förutsättningarna för sina aktuella projekt.

Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att när examen utfärdas visar förmåga att muntligt och skriftligt eller på annat sätt redogöra för och diskutera sin verksamhet och konstnärliga frågeställningar med olika grupper.

Bedömargruppen anser att utbildningen möjliggör och säkerställer att studenterna har möjlighet att nå examensmålet. Genom utbildningen får studenterna tillfällen att utveckla sin förmåga att kommunicera med olika grupper, till exempel under termin tre och fyra där fokus ligger på att arbeta

med designuppdrag i ett sammanhang. Detta gäller till exempel kurserna i identitetsdesign och interaktion. I självvärderingen beskriver lärosätet planer på att stärka momenten med *co-design* i utbildningen, vilket bedömargruppen ser positivt på. I de självständiga arbetena ingår momentet *expo*, som ger möjlighet för studenterna att utveckla sin förmåga att kommunicera med olika grupper, även genom visuella medel. Under intervjuerna framkom också att många studenter arbetar med kommunikationsuppdrag för andra aktörer på campus, till exempel studentföreningar och teaterföreställningar, vilket också det ger dem en vana att kommunicera med andra om designuppdrag.

Under intervjuerna beskrevs att ett stående inslag i utbildningen är att studenterna tränas genom muntliga presentationer av designprojekt, diskussioner och studiosamtal med lärare och medstudenter. Bedömargruppen menar att *workbook*-metoden ger studenterna ett format att reflektera över sitt eget lärande, och en ingång till att skriva om design.

Ett utvecklingsområde som bedömargruppen vill lyfta är skrivandets roll särskilt när det gäller det självständiga arbetet. Bedömargruppen menar att det självständiga arbetet har en funktion som kommunikationskanal ut mot branschen och omvärlden, men att detta inte uppfylls i dagsläget. Bedömargruppen finner att den skriftliga delen av det självständiga arbetet har en hög ambitionsnivå, där studenten förväntas behandla både tekniska/vetenskapliga förutsättningar, gestaltande processer och samhällskonsekvenser. Detta ställer höga krav på studenterna att behärska olika språkliga paradigmer. I bedömningen av de självständiga arbetena saknar bedömargruppen en tydlighet i vilka som är de tänkta mottagarna av texten.

I självvärderingen lyfter lärosätet fram behovet av att utveckla former för konstnärligt akademiskt skrivande. Bedömargruppen instämmer i behovet och anser att utbildningen behöver utveckla format för akademiskt skrivande på konstnärliga premisser som bättre motsvarar studenternas kunskapsinriktning och självförståelse än en traditionell akademisk text. Bedömargruppen rekommenderar också lärosätet att skapa tydligare strukturer för att involvera studenterna på de tidiga terminerna i det självständiga arbetet, till exempel genom en avslutande konferens som lärosätet föreslår i självvärderingen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Bedömningsgrund: Måluppfyllelse av examensmål i kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt****Bedömning med motivering: Inte tillfredställande**

Utbildningen möjliggör inte genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer inte genom examination, att studenten, när examen utfärdas visar förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till relevanta konstnärliga, samhälleliga och etiska aspekter.

I både självvärderingen och intervjuerna framgår enligt bedömargruppen att lärosätet lägger stor vikt vid samhälleliga och etiska aspekter av visuell kommunikation i utbildningen.

Studentens självständiga arbete ska enligt kursguiden utgå från samhällsaktuella, normbrytande och relevanta frågeställningar. Detta framkommer i både läroplaner och studentprojekt, till exempel där studenterna analyserar tidningsuppslag för att hitta stereotyper och därefter omdesigna dem. I de självständiga arbetena har studenterna genomgående arbetat med samhällsfrågor, bland annat

stereotypisering, genus och funktionsvariationer. Arbetena visar en förtrogenhet att förhålla sig till dessa aspekter av kommunikation, vem design är till för och vilket ansvar en formgivare kan ha i att ta in etiska aspekter samt en breddad syn på mottagarperspektiv. Bedömargruppen finner det positivt att etiska och samhällreliga frågeställningar i så hög grad görs tydliga i utbildningen och i de självständiga arbetena. Men bedömargruppen undrar om begreppet normkritik blir så centralt att det riskerar att överskugga andra kritiska perspektiv som är relevanta för grafisk design.

Bedömargruppen anser, utifrån vad som framkommer i både de självständiga arbetena och intervjuerna, att förmågan att göra bedömningar med hänsyn till konstnärliga aspekter varken kommer till uttryck på ett tillfredsställande sätt i de självständiga arbetena eller i intervjuerna.

Både under intervjuer och i självständiga arbeten framkommer en osäkerhet om utbildningens konstnärliga grunder, och de konstnärligt motiverade bedömningar som bedömargruppen kunnat hitta är inte tillfredsställande. Ett exempel är presentationen av andra liknande designprojekt i de självständiga arbetena, där det saknas en värdering eller kritisk diskussion om projekten. Bedömargruppen kan inte se i kursplanerna hur utbildningen säkerställer att studenterna examineras i att göra självständiga bedömningar, vilket bedömargruppen också saknar i de självständiga arbetena.

Bedömargruppen uppfattar att lärosätet är medvetet om problemet med utbildningens konstnärliga grunder, och träning i att göra konstnärliga bedömningar. I intervjuerna lyfter lärosätet fram en utvecklingspotential för tydligheten i detta. Det pedagogiska arbetet med *workbooks* lyfts fram som en strategi för att träna studenternas förmåga både att göra konstnärliga bedömningar och att artikulera dem i skrift och visuell form. Lärarna representerar olika förhållningssätt till konstnärlighet och konstnärlig värderingsförmåga. Även om det höjer ribban för studenterna att identifiera sin egen position visavi konstnärlig grund, är det på längre sikt en tillgång att det finns många olika infallsvinklar.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Bedömningsgrund: Jämställdhet****Bedömning med motivering: Tillfredsställande**

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Bedömargruppen anser att studenterna genom hela utbildningen får tillfällen att utveckla sin förmåga att se kritiskt på jämställdheten i förhållande till design. Exempel som nämns är att reflektera kritiskt över redaktionella produkter i bild och typografival, samt att skapa alternativa lösningar för dessa.

Lärosätet redogör i självvärderingen för deras modell för jämställd rekrytering där målet är lika många män som kvinnor i personalgruppen och studentgruppen. De har även en utarbetad handlingsplan för integrerad jämställdhet. I lärolaget finns en professor i genus och teknik samt personer som forskat inom genus och normkritisk design.

Inom utbildningen finns sedan 2019 examinerande kursmål om jämställdhet: "Kursmål har utformats som berör analys och värdering av jämställdhet, normkritik och normkreativ design. För att uppnå jämställdhetsmålen är det centralt att studenter utvecklar förståelse för hur design i vissa fall bidrar till stereotypa visuella representationer och att de utvecklar förmåga att göra etiska överväganden kring

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00575-20

konsekvenserna av detta, samt har förmåga att bemöta detta genom nytänkande visuell representation och -kommunikation.”

Bedömaregruppen anser att lärosätet sammantaget visar på väl genomtänkt jämställdhetsarbete, där både ambitioner och strategier finns som dessutom har kommunicerats och förankrats internt i personalgruppen.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat**Bedömningsgrunder: Uppföljning, åtgärder och återkoppling****Bedömning med motivering: Tillfredställande**

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet har ett väl utvecklat system för regelbunden uppföljning av utbildningskvalitet, vilket bedömaregruppen ser positivt på. I självvärderingen redogörs för olika ansvarsområden inom kvalitetsarbetet på ett tillfredställande sätt, enligt bedömaregruppen. Den filosofiska fakultetsnämnden vid lärosätet ansvarar för strategisk planering, uppföljning och utvärdering av utbildningen i grafisk design. Utbildningsprogrammen följs upp och utvärderas varje år. Mer djupgående uppföljningar sker vartannat år med en uppföljning som utvärderar kvantitativ information och en som utvärderar kvalitativ information.

I fakultetsnämnden finns konstnärligt kompetenta ledamöter och också ett konstnärligt utskott som hjälper nämnden i beredning av konstnärliga ärenden.

Bedömaregruppen ser positivt på hur den övergripande uppföljningen är organiserad på fakultetsnivå och då särskilt att den konstnärliga kompetensen garanteras i beredning och bedömning av konstnärliga ärenden.

Av intervjuerna framkommer att problem åtgärdas och att återkoppling når fram till programmets studenter. Studenterna har flera kanaler att komma i kontakt med lärare, som bland annat programråd, programförening och studentkår, vilket bedömaregruppen ser positivt på.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Det är tydligt för bedömaregruppen att utbildningen ger studenterna stöd att bli klara med kurser i tid, både genom stödjande kursdokumentation som förklarar bedömningsgrunder och krav och genom uppsamlingar, där studenter som inte klarat en kurs kan få lärarstöd.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet utformning, genomförande och resultat**Bedömning med motivering: Tillfredställande**

Övergripande menar bedömaregruppen att studenterna får goda möjligheter att utveckla sin gestaltande förmåga genom kurser, tillgång till lokaler, utrustning och tekniskt stöd.

Datum
2021-11-02

Reg.nr
411-00575-20

Bedömargruppen vill lyfta fram det positiva i studenternas täta informella samarbete med både medstudenter och lärare, som en viktig förutsättning för att de ska kunna uppleva att de har stöd i att ta risker och pröva nya vägar.

Ett utvecklingsområde som bedömargruppen har identifierat är ge studenterna bättre stöd i att kreativt vidareutveckla, anpassa och välja metoder för sina projekt.

Bedömargruppens uppfattning är att studenternas gestaltningsmässiga kompetens, inklusive förmågan att välja metoder och planera för genomförandet, är på en god nivå i för en kandidatexamen.

Genom hela utbildningen får studenterna många tillfällen att utveckla sin förmåga att kommunicera med olika grupper. Bedömargruppen finner att utbildningens kvalitet på denna punkt är tillfredsställande.

Internt inom utbildningen tränas studenterna genom muntliga presentationer av designprojekt, diskussioner och studiosamtal med lärare och medstudenter, vilket framkom under intervjuerna.

När det gäller förmågan att kommunicera med olika grupper utanför universitetet, tränas studenterna i att diskutera med olika avnämare och intressenter under andra årets kurser. Där ligger fokus på att arbeta med designuppdrag i ett sammanhang.

När lärosätet i självvärderingen lyfter fram behovet av att utveckla former för konstnärligt akademiskt skrivande, vill bedömargruppen instämma i det. Det är inte minst viktigt mot bakgrund av att det finns ett motstånd hos många studenter att engagera sig i skrivande, enligt självvärderingen.

Utifrån självvärderingen och bedömningen av de självständiga arbetena anser bedömargruppen att lärosätet arbetar tillfredsställande med de samhälleliga och etiska aspekterna. Dessa berörs uttryckligen i kursbeskrivningar och de tar stor plats och görs tydliga i de självständiga arbetena.

Däremot anser bedömargruppen att kvaliteten är bristande när det gäller konstnärlig bedömningsförmåga. Självvärderingen och intervjuerna visar på en viss allmän otydlighet i utbildningens konstnärliga grunder. Sammantaget demonstrerar inte heller självständiga arbeten relevant konstnärlig bedömningsförmåga på ett övertygande sätt. Detta är ett tydligt utvecklingsområde, där tydlighet i konstnärliga frågeställningar som är relevanta för grafisk design bör stå i centrum, som kunnande och profession.

Bedömargruppen anser att lärosätet har ett väl utvecklat system för regelbunden uppföljning av utbildningskvalitet med en tydlig ansvarsfördelning, vilket bedömargruppen ser mycket positivt på.

Bedömargruppen ser positivt på hur den övergripande uppföljningen är organiserad på fakultetsnivå och då särskilt att den konstnärliga kompetensen garanteras i beredning och bedömning.

Det är enligt bedömargruppen också tydligt att problem åtgärdas och att återkoppling når fram till programmets studenter. Utbildningen ger också studenterna stöd att bli klara med kurser i tid.

Genom hela utbildningen får studenterna många tillfällen att utveckla sin förmåga att se kritiskt på jämställdheten i förhållande till design. Exempel som nämns är att reflektera kritiskt över redaktionella produkter i exempelvis bild och typografival, samt att skapa alternativa lösningar för dem.

Bedömargruppen anser att redogörelsen i självvärderingen visar på ett väl genomtänkt jämställdhetsarbete, där både ambitioner och strategier finns. Vi uppfattar att de tycks ha kommunicerats och förankrats väl internt i personalgruppen.

Bedömningsområde: Studentperspektiv**Bedömningsgrund: Studentperspektiv****Bedömning med motivering: Tillfredställande**

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Bedömargruppen anser att det framkommer i självvärdering och intervjuerna att det på utbildningen finns både formella och informella möjligheter till studentinflytande. Det finns en fastställd arbetsordning på alla nivåer och beslutsorgan för studentinflytande på lärosätet. Lärosätet skickar också ut en årlig enkät till sina studenter, där grafisk design enligt självvärderingen har en låg svarsfrekvens (15 svar per 56 studenter) men positiva resultat. Lärosätet har själva identifierat det som en svaghet att deltagandet är bristande, men menar att det kan förklaras av att det informella är desto starkare. Det vill säga att studenterna har en nära kontakt med lärare och beslutsfattare. Bedömargruppen ser positivt på att lärosätet har gjort den här analysen och tycker att den verkar riktig. Samtidigt är det en möjlig utvecklingspotential att få fler att svara på enkäterna.

Programråd hålls fyra gånger per år med representanter från respektive årskurs och i intervjuerna framkommer att dessa forum upplevs leda till förbättrande åtgärder. För studenter finns ytterligare möjligheter att organisera sig och framföra åsikter genom exempelvis kåren och programföreningar. Studenterna på grafisk design har även startat en egen programförening, CMYK, fristående från lärares medverkan, där diskussioner kan föras helt på studenternas villkor för att sedan vid behov förmedlas vidare.

Av intervjuerna framgår att studiemiljöns arkitektur och det nätta studentunderlaget bidrar till att skapa en kamratlig miljö. Studenterna har nära till varandra över årskursgränser samt nära till undervisande personal och ledning, vilket enligt bedömargruppen ger goda möjligheter till studentinflytande.

Bedömargruppen ser positivt på att det finns en flora av olika forum och format för studentinflytande, och att både personal och studenter arbetar för att förbättra och utöka möjligheterna.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet studentperspektiv**Bedömning med motivering: Tillfredställande**

Bedömargruppen anser att det framkommer i självvärderingen och intervjuerna att det på utbildningen finns både formella och informella möjligheter till studentinflytande. Det finns en fastställd arbetsordning på alla nivåer och beslutsorgan för studentinflytande på lärosätet.

Av intervjuerna framgår att studiemiljöns arkitektur och det nätta studentunderlaget bidrar till att skapa en kamratlig miljö. Studenterna har nära till varandra över årskursgränser samt nära till undervisande personal och ledning, vilket enligt bedömargruppen ger goda möjligheter till studentinflytande.

Bedömargruppen ser positivt på att det finns en flora av olika forum och format för studentinflytande, och att både personal och studenter arbetar för att förbättra och utöka möjligheterna.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan**Bedömningsgrund: Arbetsliv och samverkan****Bedömning med motivering: Tillfredställande**

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Bedömargruppens bedömning är att samverkan, mötet med bransch och arbetsliv, är tillfredsställande. Samverkan sker dels inom ramen för undervisningen, dels genom olika format som erbjuds utanför undervisningen. Att lärarna delvis är yrkesverksamma vid sidan av sin undervisande tjänst, bedöms som att studenterna möter dagsaktuell konstnärlig och professionskompetens och därmed får en grundläggande exponering för branschen.

I självvärderingen framgår att en person i lärolaget har ett särskilt ansvar för arbetslivs- och branschanknytning, vilket innebär att hen har i uppgift att särskilt uppmärksamma studenter på tillfällen och sammanhang där de kan möta branschen. Lärosätet ser själva en utvecklingspotential i att utöka samverkan med branschen inom ramen för utbildningen genom att införliva samarbeten och verkliga fall i kurser och kursuppgifter. Lärosätet behöver också utveckla en tydligare struktur för studiebesök, praktikplatser och medverkan i projekt och tävlingar. En annan utvecklingspotential handlar om att stärka och införa moment som etablerar kunskaper i entreprenörskap, något som för närvarande erbjuds genom valfria kurser. Bedömargruppen instämmer i utvecklingsbehovet och ser positivt på den inslagna vägen.

I termin fyra ges kursen Branschreflektion som ger en möjlighet till praktik på en designbyrå eller annan relevant verksamhet på halvtid. Under övrig tid får studenterna utrymme för reflektion genom skrivövningar och i seminarieform. I intervjuerna framgår att utbildningen även bjuder in gästföreläsare regelbundet, som i viss mån innefattar alumner som studenterna kan spegla sig i.

Lärosätet ger även möjlighet till möten mellan studenter och bransch genom ytterligare träffar utanför ramen för undervisningen. Utbildningen samverkar med det regionala klustret för kreativa näringar Creative North, genom månadsvisa inspirationsföreläsningar och en årlig mediavecka med tävling och "byråvandring". I självvärderingen framgår att lärosätet har ett centralt organiserat karriärscenter som ansvarar för arbetslivssamverkan och alumnverksamhet. Av intervjuerna framgår dock att detta center saknar specialiserad kompetens för grafisk design. Lärosätet är medvetet om detta och har inlett en diskussion med centret om hur det kan utvecklas för att bli mer användbart för studenterna. De har även påbörjat arbete med en handlingsplan för att utveckla ett mentorskapsprogram, där studenter kan få stöttning av både andra studenter och externa personer. Bedömargruppen ser positivt på dessa möjligheter till möte med branschen och lärosätets ansträngningar att utveckla dem.

Datum
2021-11-02Reg.nr
411-00575-20

Bedömargruppen anser att utbildningen har en god förankring och nivå av samverkan med den omgivande branschen utifrån sina förutsättningar. Av intervjuerna framkommer att lärosätet ser en utmaning i det att de ofta "glöms bort" i sammanhang där designutbildningar överblickas nationellt, som branschtidningarnas utvärderingar av examensutställningar. Bedömargruppen ser positivt på att lärosätet vill arbeta med detta utvecklingsområde, genom att exempelvis utöka kontakten och samarbetet med relevanta aktörer nationellt.

Sammanfattande bedömning av bedömningsområdet Arbetsliv och samverkan**Bedömning med motivering: Tillfredställande**

Bedömargruppens bedömning är att samverkan, mötet med branschen och arbetslivet är tillfredsställande. Samverkan sker dels inom ramen för undervisningen, dels genom olika format som erbjuds utanför undervisningen. Att lärarna delvis är yrkesverksamma vid sidan av sin undervisande tjänst innebär att studenterna möter dagsaktuell konstnärlig och professionskompetens och därmed får en grundläggande exponering för branschen.

Bedömargruppen anser att utbildningen har en god förankring och nivå av samverkan med den omgivande branschen utifrån sina förutsättningar. Av intervjuerna framkommer att lärosätet ser en utmaning i det att de ofta "glöms bort" i sammanhang där designutbildningar överblickas nationellt, exempelvis branschtidningarnas utvärderingar av examensutställningar. Bedömargruppen ser positivt på att lärosätet vill arbeta med detta utvecklingsområde, genom att exempelvis utöka kontakten och samarbetet med relevanta aktörer nationellt.

Samlat omdöme: Hög kvalitet**Bedömning med motivering: Sammantaget visar underlagen att utbildningen håller hög kvalitet****Bedömningsområde Förutsättningar: Tillfredställande**

Bedömargruppen anser att personalsituationen är tillfredsställande på övergripande nivå, både när det gäller kompetens och arbetstid i utbildningen. För en hållbar utveckling av utbildningen bör dock lärarna med en högre akademisk kompetens få mer tid för både utbildning och forskning.

Bedömargruppen ser detta som ett utvecklingsområde.

Enligt bedömargruppen är det tydligt att utbildningen drivs av engagerade lärare och att både lärarna och ledningen arbetar målmedvetet för att utveckla utbildningsmiljön, samt att utbildningsmiljön är god när det gäller tillgång till designstudior, verkstäder och nödvändig utrustning. Det framgår också att utbildningsmiljön i bredare mening är integrerad med miljön för teknisk design, vilket är positivt. Campusmiljön beskrivs som mycket livfull och stimulerande, vilket naturligtvis också bidrar till en positiv utbildningsmiljö.

Den organisationsutveckling som lärosätet genomför, där all konstnärlig utbildningsverksamhet samlas under samma institution, ger möjlighet till systematisk samverkan i olika former inom det konstnärliga området. Bedömargruppen anser att detta stärker förutsättningarna för Grafisk Design som ett utbildningsprogram på konstnärliga grund.

Bedömningsområde Utformning, genomförande och resultat: Tillfredställande

Övergripande menar bedömargruppen att studenterna får goda möjligheter att utveckla sin gestaltande förmåga genom kurser, tillgång till lokaler, utrustning och tekniskt stöd.

Bedömargruppen vill lyfta fram det positiva i studenternas täta informella samarbete med både medstudenter och lärare, som en viktig förutsättning för att de ska kunna uppleva att de har stöd i att ta risker och pröva nya vägar.

Ett utvecklingsområde som bedömargruppen har identifierat är ge studenterna bättre stöd i att kreativt vidareutveckla, anpassa och välja metoder för sina projekt.

Bedömargruppens uppfattning är att studenternas gestaltningsmässiga kompetens, inklusive förmågan att välja metoder och planera för genomförandet, är på en god nivå i för en kandidatexamen.

Genom hela utbildningen får studenterna många tillfällen att utveckla sin förmåga att kommunicera med olika grupper. Bedömargruppen finner att utbildningens kvalitet på denna punkt är tillfredsställande.

Internt inom utbildningen tränas studenterna genom muntliga presentationer av designprojekt, diskussioner och studiosamtal med lärare och medstudenter, vilket framkom under intervjuerna.

När det gäller förmågan att kommunicera med olika grupper utanför universitetet, tränas studenterna i att diskutera med olika avnämare och intressenter under andra årets kurser. Där ligger fokus på att arbeta med designuppdrag i ett sammanhang.

När lärosätet i självvärderingen lyfter fram behovet av att utveckla former för konstnärligt akademiskt skrivande, vill bedömargruppen instämma i det. Det är inte minst viktigt mot bakgrund av att det finns ett motstånd hos många studenter att engagera sig i skrivande, enligt självvärderingen.

Utifrån självvärderingen och bedömningen av de självständiga arbetena anser bedömargruppen att lärosätet arbetar tillfredsställande med de samhälleliga och etiska aspekterna. Dessa berörs uttryckligen i kursbeskrivningar och de tar stor plats och görs tydliga i de självständiga arbetena.

Däremot anser bedömargruppen att kvaliteten är bristande när det gäller konstnärlig bedömningsförmåga. Självvärderingen och intervjuerna visar på en viss allmän otydlighet i utbildningens konstnärliga grunder. Sammantaget demonstrerar inte heller självständiga arbeten relevant konstnärlig bedömningsförmåga på ett övertygande sätt. Detta är ett tydligt utvecklingsområde, där tydlighet i konstnärliga frågeställningar som är relevanta för grafisk design bör stå i centrum, som kunnande och profession.

Bedömargruppen anser att lärosätet har ett väl utvecklat system för regelbunden uppföljning av utbildningskvalitet med en tydlig ansvarsfördelning, vilket bedömargruppen ser mycket positivt på.

Bedömargruppen ser positivt på hur den övergripande uppföljningen är organiserad på fakultetsnivå och då särskilt att den konstnärliga kompetensen garanteras i beredning och bedömning.

Det är enligt bedömargruppen också tydligt att problem åtgärdas och att återkoppling når fram till programmets studenter. Utbildningen ger också studenterna stöd att bli klara med kurser i tid.

Genom hela utbildningen får studenterna många tillfällen att utveckla sin förmåga att se kritiskt på jämställdheten i förhållande till design. Exempel som nämns är att reflektera kritiskt över redaktionella produkter i exempelvis bild och typografival, samt att skapa alternativa lösningar för dem.

Bedömargruppen anser att redogörelsen i självvärderingen visar på ett väl genomtänkt jämställdhetsarbete, där både ambitioner och strategier finns. Vi uppfattar att de tycks ha kommunicerats och förankrats väl internt i personalgruppen.

Bedömningsområde Studentperspektiv: Tillfredsställande

Bedömargruppen anser att det framkommer i självvärderingen och intervjuerna att det på utbildningen finns både formella och informella möjligheter till studentinflytande. Det finns en fastställd arbetsordning på alla nivåer och beslutsorgan för studentinflytande på lärosätet.

Av intervjuerna framgår att studiemiljöns arkitektur och det nätta studentunderlaget bidrar till att skapa en kamratlig miljö. Studenterna har nära till varandra över årskursgränser samt nära till undervisande personal och ledning, vilket enligt bedömargruppen ger goda möjligheter till studentinflytande.

Bedömargruppen ser positivt på att det finns en flora av olika forum och format för studentinflytande, och att både personal och studenter arbetar för att förbättra och utöka möjligheterna.

Bedömningsområde Arbetsliv och samverkan:

Bedömargruppens bedömning är att samverkan, mötet med branschen och arbetslivet är tillfredsställande. Samverkan sker dels inom ramen för undervisningen, dels genom olika format som erbjuds utanför undervisningen. Att lärarna delvis är yrkesverksamma vid sidan av sin undervisande tjänst innebär att studenterna möter dagsaktuell konstnärlig och professionskompetens och därmed får en grundläggande exponering för branschen.

Bedömargruppen anser att utbildningen har en god förankring och nivå av samverkan med den omgivande branschen utifrån sina förutsättningar. Av intervjuerna framkommer att lärosätet ser en utmaning i det att de ofta "glöms bort" i sammanhang där designutbildningar överblickas nationellt, exempelvis branschtidningarnas utvärderingar av examensutställningar. Bedömargruppen ser positivt på att lärosätet vill arbeta med detta utvecklingsområde, genom att exempelvis utöka kontakten och samarbetet med relevanta aktörer nationellt.

Bilaga 2

Bedömargruppen och anmälda jäv

**411-00575-20 konstnärlig kandidatutbildning i
grafisk design**

	Luleå tekniska universitet
Bedömare/Lärosäte	
Annan Samira Bouabana, Beckmans designhögskola	
Annan Maryam Fanni, HDK-Valand, Göteborgs universitet	
Professor Lars Hallnäs, Högskolan i Borås	
Doktor Åsa Harvard Maare, Malmö Universitet	

Bilaga 3

Redovisning av underlag från respektive lärosäte¹

Luleå tekniska universitet

Huvudområde/ examen	Självvärdering	Självständiga Arbeten	Intervju lärosäte	Intervju studenter
Konstnärlig kandidatexamen	Ja	Ja	Ja	Ja

---

¹ För varje utbildning (exempelvis kandidatexamen i x vid lärosäte x) granskar bedömarna ett slumpmässigt urval av självständiga arbeten. Urvalets storlek är mellan 1 och 16 arbeten, och varierar beroende på det totala antalet godkända självständiga arbeten vid en utbildning under en bestämd period. Om antalet arbeten totalt är fem eller färre, väljs alla arbeten och det blir en totalundersökning. Därefter blir det ett urval. I realiteten innebär urvalsmodellen att av upp till 20 arbeten granskas minst hälften, sedan avtar ökningen i urvalsstorlekarna. Vid exempelvis 125 arbeten är urvalet 14. Maximalt kan det bli 16 arbeten i urvalet av en population om 399 arbeten eller fler.

Bilaga 4

Lärosätets svar på delning av preliminärt yttrande

Utvärdering av utbildningen Grafisk design, konstnärlig kandidat vid Luleå tekniska universitet, dnr 411-00575-20.

Skrivgruppen har läst ert preliminära yttrande och har följande kommentarer:

Sida	Stycke	Rad	Korrigerig
1	1	3	Faktafel: Lärolaget består av tre personer som är professorer/biträdande professorer, två lektorer (varav en med docentkompetens inom konstvetenskap), fem adjunkter, fyra doktorander och fyra externa personer. Detta framgår av lärotabellen.
1	2	2	Faktafel: de fem seniora lärarna (professorer, biträdande professorer, lektorer) arbetar 30-, 10-, 13-, 50- respektive 80 procent i aktuell utbildning. Detta framgår av lärotabellen.
4	5	3	Sakfel: Metodanvändandet i examensarbetena är inte på förhand definierade. Studenterna ska självständigt utforska och identifiera relevanta metoder för arbetet. Detta framgår av självvärderingen.

Med vänliga hälsningar,

Cecilia Granberg
Kvalitetssamordnare